

Konstitutionsutskottets betänkande 2021/22:KU25

Allmänna helgdagar m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motioner som behandlas i betänkandet. Motionsyrkandena rör frågor om allmänna helgdagar, regler om flaggning, skånska flaggans officiella status, nationalsången, nationella symboler, minnesdagar m.m. och offentliga belöningssystem.

I betänkandet finns fyra reservationer (SD).

Behandlade förslag

17 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Allmänna helgdagar	6
Regler om flaggning och skånska flaggans officiella status	8
Nationalsången och nationella symboler	12
Minnesdagar m.m.	14
Offentliga belöningssystem	16
Reservationer	20
1. Allmänna helgdagar, punkt 1 (SD)	20
2. Regler om flaggning, punkt 2 (SD)	20
3. Nationalsången, punkt 4 (SD)	21
4. Nationella symboler, punkt 5 (SD)	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmänna helgdagar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:131 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2021/22:1829 av Annicka Engblom (M) och

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 1 (SD)

2. Regler om flaggning

Riksdagen avslår motion

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 16.

Reservation 2 (SD)

3. Skånska flaggans officiella status

Riksdagen avslår motion

2021/22:1450 av Boriana Åberg m.fl. (M).

4. Nationalsången

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 2 och

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 19.

Reservation 3 (SD)

5. Nationella symboler

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 och

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 4 (SD)

6. Minnesdagar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:66 av Björn Söder (SD) yrkande 1,

2021/22:316 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD) yrkande 1,

2021/22:475 av Michael Rubbestad (SD),

2021/22:1684 av Magnus Manhammar (S) och

2021/22:2346 av Robert Hannah (L).

7. Offentliga belöningsystem

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:316 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD) yrkandena
2 och 3 samt
2021/22:2924 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD).

Stockholm den 17 februari 2022

På konstitutionsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Hans Ekström (S), Lars Jilmstad (M), Matheus Enholm (SD), Per-Arne Håkansson (S), Per Schöldberg (C), Mia Sydow Mölleby (V), Ida Drougge (M), Laila Naraghi (S), Tuve Skånberg (KD), Daniel Andersson (S), Tina Acketoft (L), Mikael Strandman (SD), Camilla Hansén (MP), Erik Ottoson (M), Alexander Ojanne (S) och Lars Andersson (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 17 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar om allmänna helgdagar, regler om flaggning, skånska flaggans officiella status, nationalsången, nationella symboler, minnesdagar m.m. och offentliga belöningssystem.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan till betänkandet.

Utskottets överväganden

Allmänna helgdagar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förändringar av de allmänna helgdagarna.

Jämför reservation 1 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 10 föreslås att första maj bör utgå och ersättas med en annan dag såsom veterandagen, Engelbrektsdagen eller någon liknande dag med motsvarande koppling till det svenska arvet alternativt byta namn till Valborgsdagen för att markera att den är en angelägenhet för hela svenska folket.

I motion 2021/22:1829 av Annicka Engblom (M) föreslås att veterandagen ska göras till allmän helgdag så att svenska folket ges möjlighet att hedra sina veteraner. Motionären anser att man genom att höja veterandagens status till allmän helgdag skulle öka uppmärksamheten kring och kunskapen om veteranernas viktiga insatser hos befolkningen i stort och slutligt erkänna veteranerna.

I motion 2021/22:131 av Kjell-Arne Ottosson (KD) föreslås att möjligheten att återinföra annandag pingst som helgdag bör utredas. Motionären anför att pingst är en helg som av tradition använts för konfirmationer och bröllop i en tid när naturen står i sin vackra försommargrönska.

Bakgrund och gällande rätt

I 1 § lagen (1989:253) om allmänna helgdagar anges att med allmän helgdag avses i lag eller annan författning söndagar, däribland påskdagen och pingstdagen, nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul, även när de inte infaller på en söndag, långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelsfärdsdag, nationaldagen, midsommardagen och alla helgons dag

Nationaldagen blev allmän helgdag 2005 (prop. 2004/05:23). Förslaget skulle finansieras genom att en annan helgdag togs bort och regeringen föreslog att annandag pingst skulle upphöra att vara allmän helgdag. I övervägandena i propositionen om vilken helgdag som borde tas bort när nationaldagen blev helgdag, anförde regeringen bl.a. att trossamfundens uppfattning var viktig när man skulle ta sällning till vilken helgdag som borde tas bort. Flertalet trossamfund verkade vara eniga om att – för det fall den 6 juni infördes som allmän helgdag – annandag pingst var den av de kyrkliga helgdagarna som skulle ge minst negativa konsekvenser om den upphörde att

vara allmän helgdag. Regeringen pekade även på att det alternativet syntes innebära minst negativa samhällsekonomiska konsekvenser. I betänkande 2004/05:KU6 anslöt sig konstitutionsutskottet till regeringens bedömning.

Sedan 2008 högtidlighålls den 29 maj som veterandag inom Försvarsmakten. Veterandagen syftar till att hedra personal som deltar eller har deltagit i nationella eller internationella militära operationer och att högtidlighålla minnet av stupade och omkomna. Till högtidlighållandet inbjuds Sveriges samtliga veteraner och deras anhöriga, inte bara de militära utan även från polisen, tullen, Kustbevakningen, Kriminalvården och andra myndigheter. Veterandagen högtidlighålls samma datum varje år och har statsceremoniella inslag. De ceremonier som anordnas under veterandagen samordnas av Försvarsmakten, men ofta deltar representanter för andra statliga myndigheter, representanter för kungafamiljen och för Försvarsmaktens ideella samarbetsorganisationer. Riksdagen tillkännagav våren 2017 för regeringen att veterandagen skulle göras till allmän flaggdag (bet. 2016/17:KU29, rskr. 2016/17:246). Regeringen beslutade i maj 2017 att veterandagen den 29 maj ska vara allmän flaggdag.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om att avskaffa första maj som helgdag (se bl.a. bet. 2016/17:KU29, 2017/18:KU28 och 2018/19:KU18). Utskottet har även flera gånger behandlat motioner om att göra veterandagen till allmän helgdag (se bl.a. bet. 2018/19:KU18). Motionerna har avstyrkts.

Senast utskottet behandlade motioner om att förändra de allmänna helgdagarna var i februari 2021 (bet. 2020/21:KU15). Utskottet avstyrkte då bl.a. motioner om att ersätta första maj som allmän helgdag och om att återinföra annandag pingst som allmän helgdag. Utskottet ansåg liksom tidigare att antalet helgdagar inte bör ändras, att gällande helgdagar inte bör tas bort och att någon ny helgdag inte bör införas. Sverigedemokraterna reserverade sig. Utskottet avstyrkte även i förenklad ordning en motion om att göra veterandagen till allmän helgdag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom tidigare att de allmänna helgdagarna inte bör ändras och är inte berett att förorda att någon gällande helgdag tas bort eller att någon ny helgdag införs. Motionsyrkandena avstyrks.

Regler om flaggning och skånska flaggans officiella status

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regler om flaggning och om att låta utreda den skånska flaggans officiella status.

Jämför reservation 2 (SD).

Motionerna

Regler om flaggning

I kommittémotion 2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 16 föreslås att en ny allmän flagglag införs där alla regler för flaggning samlas. Motionärerna anför att flagglagen bör innehålla regler för flaggans utseende, ceremoniel för flaggning, vilka flaggdagar som ska anses vara officiella och att myndigheter endast ska föra den svenska flaggan, regionala flaggor, eventuella gästflaggor och myndighetsspecifika flaggor. Flagglagen bör enligt motionärerna även påbjuda att samtliga svenska myndigheter ska flagga på officiella flaggdagar och följa de ceremonier som gäller för flaggning.

Skånska flaggans officiella status

I motion 2021/22:1450 av Boriana Åberg m.fl. (M) föreslås att den skånska flaggans officiella status snarast bör utredas. Motionärerna anför att Region Skåne redan 1999 beslutade att den rödgula flaggan ska användas jämsides med EU-flaggan, regionens flagga och den svenska flaggan. Beslutet ifrågasattes av bl.a. Riksarkivet som uttalade att korsprydda landskapsflaggor inte har någon officiell status och därför ska undvikas i officiella sammanhang. Region Skåne förtydligade därför sitt ställningstagande genom att 2017 besluta att skånska flaggan ska vara officiell och att det ska flaggas med den samtidigt som svenska flaggan och EU-flaggan utanför Region Skånes lokaler. Två år senare kom ett medborgarförslag i Lunds kommun att kommunen också borde flagga skånskt. I samband med det uttalade den biträdande statsheraldikern att endast staten kan erkänna en flagga som officiell, antingen genom lagstiftning i riksdagen eller genom en regeringsförordning. Enligt motionärerna bör självfallet den skånska flaggan få användas i officiella sammanhang i Skåne. Motionärerna konstaterar att det saknas ett resonemang kring den skånska flaggan status i betänkandet Ett modernt belöningsssystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anlaget till hovet (SOU 2021:74).

Bakgrund

I proposition 1981/82:109 med förslag till ny lagstiftning om Sveriges riksvapen och Sveriges flagga framhölls att det då inte fanns några bindande föreskrifter om flaggning på bestämda dagar – fränsett på Försvarsmaktens område. Emellertid hade s.k. allmänna flaggdagar angetts i den vanliga almanackan sedan 1939. Denna förteckning över flaggdagar hade karaktären av inofficiell rekommendation och hade tillkommit på initiativ av Bestyrelsen för svenska flaggans dag. Tanken på att införa en skyldighet att på de allmänna flaggdagarna flagga på byggnader som inrymmer statliga myndigheter och institutioner avvisades av ekonomiska och praktiska skäl. Man ansåg att flaggningsfrågan därför liksom dittills borde lämnas oreglerad förutom inom Försvarsmakten. Detta innebar att varje civil myndighet själv utifrån praktiska och andra överväganden fick avgöra i vilken utsträckning seden att flagga på de allmänna flaggdagarna lämpligen kunde upprätthållas. Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet vid åtskilliga tillfällen behandlat önskemål om att de allmänna flaggdagarna skulle förtecknas och fastställas officiellt föreslogs att så skulle ske.

När det gäller frågan om vilka dagar som borde tas upp som flaggdagar påpekades i propositionen att flaggdagarna i princip hade varit oförändrade i drygt 40 år och att de således hade vuxit sig in i allmänhetens medvetande. Därför borde ingen dag uteslutas utan starka skäl. De dåvarande 15 flaggdagarna borde alltså behållas. Två nya flaggdagar föreslogs med hänsyn bl.a. till uttalanden från riksdagens sida. Det gällde dagen för riksdagsval och FN-dagen den 24 oktober.

För att det skulle bli möjligt att utan riksdagsbehandling ändra i förteckningen när förhållandena ändrades för de kungliga flaggdagarna rekommenderades i den promemoria som låg till grund för propositionen att de allmänna flaggdagarna skulle anges i en förordning. Förordningen (1982:270) om allmänna flaggdagar utfärdades i april 1982 och innehåller endast en förteckning över de 18 flaggdagarna. Genom en ändring i förordningen 2017 blev veterandagen den 29 maj allmän flaggdag. Vidare blev den 17 december 2018 en tillfällig allmän flaggdag för att fira demokratins genombrott i Sverige genom ändringar 2018 och 2019.

Gällande rätt

I lagen (1982:269) om Sveriges flagga regleras bl.a. svenska flaggans utseende.

Vilka dagar som är allmänna flaggdagar regleras i förordningen (1982:270) om allmänna flaggdagar. Enligt 1 § förordningen är följande dagar allmänna flaggdagar:

- nyårsdagen
- den 28 januari; Konungens namnsdag
- den 12 mars; Kronprinsessans namnsdag

- påskdagen
- den 29 maj; veterandagen
- den 30 april; Konungens födelsedag
- den 1 maj
- pingstdagen
- den 6 juni; Sveriges nationaldag och svenska flaggans dag
- midsommardagen
- den 14 juli; Kronprinsessans födelsedag
- den 8 augusti; Drottningens namnsdag
- dag för val i hela riket till riksdagen
- den 24 oktober; FN-dagen
- den 6 november; Gustav Adolfsdagen
- den 10 december; Nobeldagen
- den 23 december; Drottningens födelsedag
- juldagen

Vad gäller militära myndigheter anges i 1 § förordningen (1994:657) om användning av tretungad flagga att den tretungade flaggan används som örlogsflagga, förutom av Försvarsmakten även av Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarshögskolan, Försvarets radioanstalt och Statens försvarshistoriska museer. Försvarsmakten har beslutat om föreskrifter (FFS 1999:4) med närmare bestämmelser om förande av örlogsflagga.

I 16 kap. 7 § brottbalken fanns tidigare en bestämmelse som innebar att den som offentligen skymfat Sveriges flagga eller vapen eller annat rikets tecken kunde dömas för skymfande av rikssymbol till böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen upphävdes den 1 juli 1970 (prop. 1970:12, första lagutskottets utlåtande nr 47, SFS 1970:225).

Pågående arbete

Efter ett tillkännagivande av riksdagen, på förslag av konstitutionsutskottet, tillsatte regeringen en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. skulle göra en översyn av de allmänna flaggdagarna (dir. 2019:76 och 2020:127). Kommittén tog namnet Förtjänstutredningen (Ju 2019:09), och uppdraget redovisades i september 2021.

Enligt utredningens direktiv skulle översynen ha inriktningen att antalet kungliga flaggdagar ska minska till nästa tronskifte. Kommittén fick även i uppdrag att ta ställning till om en eller flera nya allmänna flaggdagar bör införas för att uppmärksamma och högtidlighålla händelser och liknande som är av större betydelse för riket som helhet. Kommittédirektiven uttryckte att de allmänna flaggdagarna ska ha en bred förankring och stå sig över tid.

I betänkandet Ett modernt belöningssystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet (SOU 2021:74) redovisas kommitténs förslag. Det föreslås bl.a. att valdagen för val till Europaparlamentet, vilket infaller vart femte år, blir ny allmän flaggdag. Kommittén föreslår också att de tre flaggdagarna för de kungliga namnsdagarna samt flaggdagen för

drottningens födelsedag utgår vid nästa tronskifte. De kungliga flaggdagarna ska efter den tidpunkten enligt utredningen endast omfatta tronföljarens födelsedag från det år tronföljaren fyller 18 år och regentens födelsedag. Utredningen gör bedömningen att inga andra flaggdagar ska läggas till eller tas bort.

Förslagen har varit föremål för remissbehandling och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att den under våren 2022 avser att fatta beslut om propositionen Det offentliga belöningssystemet och de allmänna flaggdagarna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen framhållit att frågor om flaggning vid de statliga myndigheterna och institutionerna borde avgöras av myndigheterna och institutionerna själva (se bl.a. bet. 1999/2000:KU18, 2000/01:KU15, 2006/07:KU12, 2010/11:KU25 och 2014/15:KU8). I betänkande 2016/17:KU29 avstyrkte utskottet en motion om att införa regler om flaggningstider. Utskottet noterade att det finns regler för flaggningstider som gäller Försvarsmakten och andra militära myndigheter och att det finns rekommendationer för vilka tider flaggan i övrigt bör vara hissad.

Med hänvisning till det ovan nämnda tillkännagivandet om en översyn av bl.a. de allmänna flaggdagarna och till den pågående översynen, har utskottet avstyrkt motionsyrkanden om att införa nya allmänna flaggdagar och om att låta utreda den skånska flaggans officiella status (bet. 2017/18:KU28, 2020/21:KU15).

Yrkanden om en flagglag behandlades våren 2019 i betänkande 2018/19:KU18. Utskottet ansåg att det inte fanns skäl för riksdagen att ta något initiativ till en allmän flagglag. Vidare framhöll utskottet liksom tidigare att frågor om flaggning vid de statliga myndigheterna och institutionerna bör avgöras av myndigheterna och institutionerna själva. Sverigedemokraterna reserverade sig. Våren 2021 avstyrkte utskottet i förenklad ordning en motion om att införa en flagglag (bet. 2020/21:KU15).

Utskottets ställningstagande

På riksdagens initiativ tillsatte regeringen 2019 en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. skulle göra en översyn av de allmänna flaggdagarna. Kommittén, som tog namnet Förtjänstutredningen, överlämnade i september 2021 sitt betänkande Ett modernt belöningssystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet. I betänkandet lämnas bl.a. förslag om ändringar av allmänna flaggdagar. Bl.a. mot denna bakgrund anser utskottet, liksom tidigare, att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ till en allmän flagglag. Som utskottet tidigare anfört bör dessutom frågor om flaggning vid de statliga myndigheterna och institutionerna avgöras av myndigheterna och institutionerna själva. Utskottet anser även att det inte

finns skäl för riksdagen att ta initiativ till en utredning om den skånska flaggans officiella status. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Nationalsången och nationella symboler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att lagfästa nationalsången och om större exponering av nationella symboler.
Jämför reservation 3 (SD) och 4 (SD).

Motionerna

Nationalsången

I kommittémotion 2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 19 föreslås att Du gamla, du fria bör stadgas som Sveriges officiella nationalsång. Motionärerna anför att detta är viktigt för att stärka den nationella förankringen och medborgarnas nationalkänsla.

Även i motion 2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 2 föreslås att Du gamla, du fria ges officiell status som Sveriges nationalsång. Motionärerna anför att Sverige i dag rent juridiskt saknar en officiell nationalsång.

Nationella symboler

I kommittémotion 2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 18 föreslås att det offentliga bör verka för att de nationella symbolerna ska synas mer i det offentliga rummet. Motionärerna anför att paralleller kan dras till hur nationella symboler används globalt. När t.ex. USA:s president talar i tv finns det ofta en nationalsymbol – den amerikanska flaggan – bredvid eller bakom podiet. Motionärerna föreslår att både riksdagen och regeringen bör verka för att stärka den nationella förankringen och medborgarnas nationalkänsla genom ökad exponering av nationalsymboler i officiella sammanhang.

Även i motion 2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 föreslås en utökad exponering av nationalsymboler i officiella sammanhang. Motionärerna anför att skälet till detta är att vi behöver stärka den nationella förankringen och våra medborgares nationalkänsla.

Bakgrund

I Nationalencyklopedin anges att en rikssymbol är ett lands flagga och riksvapen samt sådana ”höghetstecken” som används jämte eller i stället för flaggor eller vapen, i Sverige t.ex. riksregalierna samt tre kronor och möjligen även andra beståndsdelar av riksvapnet.

Enligt 1 § lagen (1982:268) om Sveriges riksvapen har Sverige två riksvapen, stora riksvapnet, som också är statschefens personliga vapen, och lilla riksvapnet. Riksvapnen används som symboler för den svenska staten. Stora riksvapnet bör endast när det finns särskilda skäl användas av andra än statschefen, riksdagen, regeringen, departementen, utrikesrepresentationen och Försvarsmakten. Statschefen kan ge andra medlemmar av det kungliga huset tillåtelse att som personligt vapen bruka stora riksvapnet med de ändringar och tillägg som statschefen bestämmer.

I 6 § 1 förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet anges att myndigheten ska ansvara för att på en plats som regeringen godkänner, under fyra olika lås, förvara och vårda rikets regalier och dyrbarheter enligt särskilda förteckningar. Rikets regalier är statlig egendom och består av rikssvärden, kungakronan, spiran, äpplet och nyckeln. Kammarkollegiet måste ge tillstånd till att föremål tas ur Skattkammaren på Stockholms slott för att användas vid exempelvis en kunglig ceremoni. I samband med t.ex. trontillträden och kyrkliga ceremonier inom kungahuset, som vigslar, begravningar och dop, placeras regalierna på hyenden på speciella regaliebord för att markera aktens betydelse.

Som framgår ovan finns regler om den svenska flaggan i lagen (1982:269) om Sveriges flagga.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om nationalsången. I betänkande 1987/88:KU10 uttalade utskottet följande:

Den utveckling som lett till att ”Du gamla, Du fria” numera allmänt betraktas som Sveriges nationalsång har ägt rum utan påverkan av några av statsmakterna fattade beslut. Såvitt utskottet kunnat bedöma bör det för dem som anser angeläget att vi äger en sång med karaktär av nationalsång framstå såsom väsentligt, att denna sång kunnat få så fast förankring hos mycket stora grupper av vårt folk att dess egenskap av nationalsång i praktiken icke ifrågasättes. Enligt utskottet bör en nationalsång tillkomma på detta sätt och utskottet anser icke motiverat med något officiellt fastställande av nationalsång för Sverige.

I betänkande 2000/01:KU15 uttalade utskottet att det inte fanns behov av ett juridiskt erkännande av Du gamla, du fria som Sveriges nationalsång och avstyrkte en motion med ett yrkande om ett tillkännagivande om ett juridiskt erkännande av sången. Utskottet vidhöll därefter denna bedömning bl.a. i betänkandena 2003/04:KU15, 2008/09:KU6, 2012/13:KU16, 2014/15:KU8 och 2017/18:KU28.

Även våren 2019 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att Du gamla, du fria ska ges officiell status som Sveriges nationalsång liksom tidigare med hänvisning till att utskottet inte ansåg att det fanns något behov av ett juridiskt erkännande av nationalsången (bet. 2018/19:KU18). Sverigedemokraterna reserverade sig. Våren 2021 avstyrktes liknande yrkanden efter beredning i förenklad ordning (bet. 2020/21:KU15).

Utskottet har tidigare, vid flera tillfällen, även behandlat motionsyrkanden om nationella symboler (bet. 2016/17:KU29, 2017/18:KU28 och 2018/19:KU18). Utskottet ansåg vid varje tillfälle att det inte fanns skäl för riksdagen att ta något initiativ för att stärka den svenska nationalkänslan genom en större exponering av nationalsymboler. Sverigedemokraterna reserverade sig varje gång. Våren 2021 avstyrktes liknande yrkanden efter beredning i förenklad ordning (bet. 2020/21:KU15).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom tidigare att det inte finns något behov av ett juridiskt erkännande av Du gamla, du fria som Sveriges nationalsång. Utskottet anser vidare liksom tidigare att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ för att stärka den svenska nationalkänslan genom en större exponering av nationalsymboler. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Minnesdagar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nya minnesdagar och om att inrätta särskilda dagar för att uppmärksamma islamofobi respektive blåljuspersonal.

Motionerna

I motion 2021/22:1684 av Magnus Manhammar (S) föreslås att islamofobi bör uppmärksammas med en dag. Enligt motionären har hat och hot mot muslimer ökat. Utvecklingen är enligt motionären skrämmande och oroväckande. Detta måste uppmärksammas och synliggöras mer. Därför bör en särskild dag när man uppmärksammar islamofobi införas.

I motion 2021/22:66 av Björn Söder (SD) yrkande 1 föreslås att det införs en svensk minnesdag tillägnad kommunismens offer. Motionären konstaterar att den 27 januari sedan 1999 har varit en svensk nationell minnesdag för Förintelsens offer, och 2005 deklarerade FN denna dag som internationell minnesdag. Vidare påpekar motionären att kommunismen är en ideologi som orsakat miljontals offer. Det har enligt motionären visat sig att svenska ungdomars kunskaper om kommunismens illgärningar, till skillnad från nationalsocialismens, är mycket bristfälliga.

I motion 2021/22:316 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD) yrkande 1 föreslås att det inrättas en minnesdag tillägnad offren för folkmordet 1915 på armenier, assyrier, syrianer, greker, yazidier och andra minoriteter i Osmanska riket. Motionärerna anför att offren fortfarande inte fått upprättelse och att den fruktansvärda tragedin inte ens erkänns av alla. Vidare anför motionärerna att vi även i våra dagar har sett hur dessa minoriteter,

tillsammans med shiamuslimer, varit de främsta offren för Islamiska statens brutala härföring i stora delar av världen.

Även i motion 2021/22:2346 av Robert Hannah (L) föreslås att en nationell minnesdag införs för det armeniska folk mordet 1915, eller Seyfo som är den syrianska benämningen.

I motion 2021/22:475 av Michael Rubbestad (SD) föreslås att det bör införas en blåljuspersonalens dag. Med blåljuspersonal avses enligt motionären personal som arbetar i utryckningsfordon, såsom poliser, sjukvårdare och brandmän. Enligt motionären har vi de senaste åren sett en skrämmande utveckling med exempel på angrepp, våld och hot mot blåljuspersonal. Denna utveckling får aldrig accepteras utan måste motarbetas med kraft. Ett steg i den riktningen, vid sidan av mer handfasta åtgärder, är att samhället lyfter fram och hedrar den personal som dagligen arbetar i denna verksamhet. Motionären föreslår därför att blåljuspersonalens dag införs som en årligt återkommande temadag.

Bakgrund

Allmänna helgdagar är reglerade i lagen (1989:253) om allmänna helgdagar. I förordningen (1982:270) om allmänna helgdagar förtecknas de allmänna flaggdagarna. I övrigt regleras inte särskilda minnesdagar i lagar eller förordningar.

Andra dagar förutom allmänna flaggdagar och kyrkliga högtidsdagar som har getts särskild beteckning i svenska almanackor är bl.a. internationella kvinnodagen den 8 mars, Europadagen den 9 maj och internationella barndagen den 2 oktober. Forum för levande historia har regeringens uppdrag att främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag den 27 januari.

Utrikesutskottet behandlade i sitt betänkande 2009/10:UU9 ett antal motioner om att regeringen formellt borde erkänna folk mordet på olika minoriteter i Osmanska riket. Utskottet anförde i sitt ställningstagande bl.a. att det inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden. Utskottet underströk vikten av att det internationella forskarsamfundet ges bästa möjliga förutsättningar för oberoende studier och diskussion om etniska och religiösa minoriteter vid upplösningen av det osmanska imperiet. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena. Ledamöterna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet reserverade sig och yrkade att riksdagen borde tillkännage för regeringen sin mening att Sverige ska erkänna förföljelse av kristna i Osmanska riket 1915 som folk mord. Riksdagen biföll reservationen (rskr. 2009/10:206). Regeringen meddelade i skrivelse 2013/14:75 att riksdagsskrivelse 2009/10:206 var slutbehandlad. Frågan har därefter blivit föremål för riksdagsbehandling vid flera tillfällen (se t.ex. bet. 2017/18:UU14), senast genom prövningen av motion 2020/21:689 av Markus Wiechel m.fl. (SD) och motion 2020/21:96 av Björn Söder (SD). I motionerna föreslås det bl.a. att riksdagen på nytt ska rikta ett tillkännagivande till

regeringen om att formellt erkänna folkmordet 1915 på olika minoriteter i Osmanska riket. Utrikesutskottet avstyrkte våren 2021 motionsyrkandena, varav en efter beredning i förenklad ordning (bet. 2020/21:UU15). Ledamöterna från Sverigedemokraterna reserverade sig.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har tidigare vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om att införa minnesdagar för att uppmärksamma särskilda personer eller händelser (se t.ex. bet. 2012/13:KU16, bet. 2014/15:KU6 och bet. 2016/17:KU29). Våren 2019 avslog utskottet motionsyrkanden om att införa en minnesdag tillägnad kommunismens offer (bet. 2018/19:KU18).

Senast utskottet behandlade motioner om minnesdagar m.m. var i februari 2021 (bet. 2020/21:KU15). Utskottet anförde då att det saknas skäl för riksdagen att ta initiativ till att inrätta en blåljuspersonalens dag, en minnesdag tillägnad folkmordet Seyfos offer eller en dag för att uppmärksamma islamofobi. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom tidigare att det inte finns skäl för riksdagen att ta initiativ till de minnesdagar eller särskilda dagar som föreslås. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Offentliga belöningssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentliga belöningssystem.

Motionerna

I motion 2021/22:316 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD) yrkandena 2 och 3 föreslås att en utmärkelse inrättas för extraordinära insatser inom polis och räddningstjänst samt att ett årligt civilkuragepris inrättas. Motionärerna anför att anställda inom polis och räddningstjänst i sin gärning riskerar hälsa och liv, arbetar under hård press och kämpar tillsammans för att erbjuda hjälp när en medmänniska behöver den som mest. Vidare finns det enligt motionärerna tillfällen då dessa gör mer än vad som krävs av dem, enbart för att på olika sätt skydda eller hjälpa vårt lands invånare. Det är dock inte ofta som dessa extraordinära insatser belönas. Riksdagen bör därför inrätta en utmärkelse för extraordinära insatser genomförda av polis och räddningstjänst. Motionärerna anför även att det i flera delar av vårt land finns kommuner som har valt att införa ett s.k. civilkuragepris för de invånare som genom civilkurage utmärkt sig på ett föredömligt sätt och att detta är ett enkelt

sätt att visa uppskattning som samtidigt kan vara mycket betydelsefullt för enskilda individer. Av den anledningen föreslår motionärerna att en modell tas fram där ett årligt civilkuragepris delas ut av riksdagen, exempelvis av riksdagens talman.

I motion 2021/22:2924 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD) föreslås att en utmärkelse för framstående utlandssvenskar inrättas. Motionärerna anför att hedersutmärkelser, priser och diplom är ett fantastiskt sätt att uppmärksamma och visa uppskattning gentemot personer som gör någonting gott och därför anser motionärerna att det finns ett behov av att det offentliga Sverige blir bättre på att uppmärksamma framgångsrika svenskar, och då inte minst utlandssvenskar. Men åtagandet att dela ut pris för framstående utlandssvenskar bör inte vila på en ideell förening så som det gör i dag. Motionärerna föreslår att exempelvis riksdagens talman eller en för det aktuella fallet lämplig ambassadör, årligen skulle kunna dela ut en utmärkelse för utlandssvenskar som utmärkt sig genom goda gärningar inom professionen eller ideellt, och som placerat både sig själva och Sverige på världskartan.

Bakgrund

På förslag av försvarsutskottet tillkännagav riksdagen för regeringen i mars 2018 att det borde införas en medalj för särskilt berömvärda internationella insatser (bet. 2017/18:FöU8, rskr. 2017/18:195). I maj 2018 fattade riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet beslut om ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av det offentliga belöningssystemet (bet. 2017/18:KU28, rskr. 2017/18:337). Som tidigare nämnts tillsatte regeringen därefter en parlamentariskt sammansatt kommitté som tog namnet Förtjänstutredningen (Ju 2019:09). Kommittén redovisade sitt arbete i september 2021, se nedan.

Efter förslag i framställningen 2019 års riksdagsöversyn beslutade riksdagen hösten 2021 om en ny lag, lagen (2021:1117) om riksdagens medalj (framst. 2020/21:RS5, bet. 2021/22:KU3, rskr. 2021/22:44). I lagen finns bestämmelser om riksdagens medalj och andra avgångsgåvor till riksdagens ledamöter och om riksdagens medalj till andra. Talmannen får besluta att dela ut riksdagens medalj till ledamöter som lämnar riksdagen och till andra personer som har gjort särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen.

Pågående arbete

Förtjänstutredningen som bl.a. skulle göra en översyn av det offentliga belöningssystemet (dir. 2019:76 och dir. 2020:127) redovisade uppdraget i betänkandet Ett modernt belöningssystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet (SOU 2021:74). Enligt utredningsdirektiven skulle översynen ha inriktningen att Sverige ska få ett

modernt och sammanhängande system för belöning av såväl svenska som utländska medborgare för bl.a. viktiga samhällsinsatser.

Kommitténs uppgift var bl.a. att kartlägga formerna för hur regeringens och förvaltningsmyndigheternas olika offentliga belöningar tilldelas och att ta ställning till om de bör ändras. Kommittén hade även till uppgift att undersöka och redovisa vilka ändringar av ordenskungörelsen som behövs för att återuppta tilldelandet av utmärkelser inom Vasaorden och Svärdsorden och för att utmärkelser inom dessa ordnar och inom Nordstjärneorden ska kunna tilldelas svenska medborgare. I uppdraget ingick även att ta ställning till om en ny regeringsmedalj för särskilt berömvärda internationella insatser bör införas. Vidare ingick det i uppdraget att undersöka möjligheterna för medborgare att nominera individer för offentlig belöning och ta ställning till om dessa möjligheter bör utvidgas.

Kommittén föreslår bl.a. att ett modernt och centralt system för belöningar inrättas för att uppmärksamma förtjänstfulla insatser. Systemet föreslås omfatta både det statliga ordensväsendet och regeringens utmärkelser.

En förtjänstfull insats är enligt utredningen en insats som har stor betydelse för samhället och som går utöver det som kan förväntas av en person inom det område där personen verkar. I betänkandet föreslår kommittén en ny förordning med en gemensam utgångspunkt för vilka insatser som ska komma ifråga för en av landets främsta utmärkelser.

Det moderna belöningsystemet ska lyfta fram de insatser som är värda att belönas oavsett en persons ställning i samhället och oavsett var inom samhället insatsen har utförts. För att öka möjligheten att identifiera belöningsvärda insatser bör nomineringar från alla delar av samhället välkomnas. En nyhet i förhållande till dagens ordning är att svenska medborgare ska kunna tilldelas ordnar inom det statliga ordensväsendet. Kommittén anser att regeringens utmärkelser bör användas i ökad utsträckning.

Kommittén föreslår ett självständigt råd som granskar inkomna nomineringar inom ordensväsendet och lämnar yttrande till regeringen över insatserna som bör belönas.

Förslagen har varit föremål för remissbehandling och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att den under våren 2022 avser att fatta beslut om propositionen Det offentliga belöningsystemet och de allmänna flaggdagarna.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen tidigare avstyrkt motioner om att inrätta en riksdagens hedersmedalj (se t.ex. bet. 2014/15:KU8 och bet. 2016/17:KU29). Utskottet avstyrkte våren 2019 en motsvarande motion (bet. 2018/19:KU18) och noterade då i sitt ställningstagande att riksdagen genom tillkännagivanden till regeringen har tagit initiativ till en översyn av de offentliga belöningsystemen. Utskottet ansåg därför att det inte var påkallat med ett initiativ om att införa någon riksdagens hedersmedalj.

Senast utskottet behandlade motioner om offentliga belöningssystem var i februari 2021 (bet. 2020/21:KU15). Utskottet avstyrkte motioner om offentliga belöningssystem och utmärkelser för soldater, veteraner, civila och militära insatser utomlands, polis och räddningstjänst med anledning av att den s.k. Förtjänstutredningen hade tillsatts som bl.a. skulle göra en översyn av det offentliga belöningssystemet.

Utskottets ställningstagande

På riksdagens initiativ tillsatte regeringen 2019 en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. skulle göra en översyn av det offentliga belöningssystemet. Kommittén, som tog namnet Förtjänstutredningen, överlämnade i september 2021 sitt betänkande Ett modernt belöningssystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet. I betänkandet lämnas bl.a. förslag om ett centralt system för belöning av förtjänstfulla insatser. Bl.a. mot denna bakgrund anser utskottet, liksom tidigare, att det inte finns skäl för riksdagen att ta nya initiativ i fråga om offentliga belöningssystem. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Reservationer

1. Allmänna helgdagar, punkt 1 (SD)

av Matheus Enholm (SD), Mikael Strandman (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna

2021/22:131 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och

2021/22:1829 av Annicka Engblom (M).

Ställningstagande

Första maj bör tas bort som allmän helgdag och ersättas med en annan dag, t.ex. Veterandagen, Engelbrektsdagen eller någon liknande dag med motsvarande koppling till det svenska arvet. Alternativt bör första maj byta namn till Valborgsdagen för att markera att den är en angelägenhet för hela svenska folket.

2. Regler om flaggning, punkt 2 (SD)

av Matheus Enholm (SD), Mikael Strandman (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 16.

Ställningstagande

I dag råder en ordning som innebär att utseendet på svenska flaggan regleras i lag men flaggdagarna regleras i en förordning. Det finns inga föreskrifter som

reglerar när myndigheterna ska flagga eller vilken flagga som ska föras. Frågan om flaggning vid enskilda myndigheter blir i stället föremål för beslut av den enskilda myndighetschefen. Många myndigheter flaggar även med EU-flaggan eller med politiska och ideologiska flaggor.

Den svenska flaggan är en symbol för Sverige och därmed i förlängningen för svenska myndigheter. Alla regler för flaggning bör samlas i en flagglag. Flagglagen bör t.ex. innehålla regler om flaggans utseende, vilka flaggdagar som ska anses vara officiella och om att myndigheter endast ska föra den svenska flaggan, regionala flaggor, gästflaggor och andra myndighetsspecifika flaggor. Flagglagen bör rikta in sig på det allmänna. Privat flaggning bör uppmuntras snarare än påtvingas.

Det finns vidare skäl att se över om det bör vara straffbart att skända den svenska flaggan.

3. Nationalsången, punkt 4 (SD)

av Matheus Enholm (SD), Mikael Strandman (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 2 och

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 19.

Ställningstagande

Frågan om nationella symboler är mycket viktig och det offentliga bör överlag arbeta mer för att de nationella symbolerna ska synas i det nationella rummet. Du gamla, du fria bör mot denna bakgrund fastställas i lag som Sveriges officiella nationalsång.

4. Nationella symboler, punkt 5 (SD)

av Matheus Enholm (SD), Mikael Strandman (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1 och

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Nationella symboler är mycket viktigt. För att stärka den nationella förankringen och medborgarnas nationalkänsla bör både riksdagen och regeringen verka för en ökad exponering av nationalsymboler i officiella sammanhang. Som exempel kan nämnas att när USA:s president talar i tv finns det ofta en nationalsymbol – den amerikanska flaggan – bredvid eller bakom podiet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:66 av Björn Söder (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en svensk minnesdag tillägnad kommunismens offer bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:131 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utreda möjligheten att återinföra annandag pingst som helgdag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:316 av Markus Wiechel och Björn Söder (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en minnesdag tillägnad offren från folkmordet 1915 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en utmärkelse för extraordinära insatser inom polis och räddningstjänst och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett årligt civilkuragepris och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad exponering av nationalsymboler i officiella sammanhang och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges nationalsång och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:475 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av blåljuspersonalens dag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1450 av Boriana Åberg m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den skånska flaggans officiella status och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1684 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma islamofobi med en dag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1829 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra veterandagen till allmän helgdag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2346 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en minnesdag för seyfo/det armeniska folkmordet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2924 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utmärkelse för framstående utlandssvenskar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om första maj och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny allmän flagglag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka exponeringen av nationella symboler och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationalsången och tillkännager detta för regeringen.